

WAT IK VAN LIEFDE WEET

Ton Rozeman

Wat ik van liefde weet

Nieuw Amsterdam Uitgevers

Voor Anke en Kiki

De auteur ontving voor het schrijven van deze verhalenbundel
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Ton Rozeman 2013

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Saiid & Smale

Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 303

ISBN 978 90 468 1119 1

www.nieuwamsterdam.nl/tonrozeman

So when I'm alone at night – and I love it, Larry –
I look out my window, and it comes to me: we don't
have to live great lives, we just have to understand
and survive the ones we've got.

Andre Dubus, *Voices from the Moon*

Inhoud

Zwarte weduwe	9
Vlieg	15
Tafeldekken	25
Wekker	33
Goede jaren	39
Vergeefse strijd	45
Ziek in je hoofd	53
Tien etages	71
Koffer	75
Paardenkop	81
Ochtend & middag	87
Wat ik van liefde weet	91
Bij de deur	97
Geknakte bloem	101

Zwarte weduwe

Een hommage aan Dalton Trevisan

Soms wil ze dood, soms wil ze een kind van je. Als je thuiskomt van je werk weet je niet wat je te wachten staat. Staat ze in de keuken haar polsen door te snijden? Trekt ze in de gang je broek naar beneden zodat je haar een kind kunt maken? Of ligt ze op bed, schone slaapster, dun laken als enig kledingstuk, blik op oneindig, terwijl jij niet weet of je haar moet nemen of moet troosten of met rust moet laten of god mag weten wat? Wee jou, als je de verkeerde beslissing neemt. Dan krabt ze je de ogen uit, is het gekijf tot aan het eind van de straat te horen, tikt de Surinaamse

van beneden steeds harder de bezem tegen het plafond.

Avond na avond hetzelfde gedoe. Uiteindelijk ben je op alles voorbereid. Nog voordat haar gejeremieer begint sluit je ramen en deuren – de buurt hoeft niet mee te genieten. Je hebt dubbel glas genomen, muren en vloeren geïsoleerd, het kostte een rib uit je lijf, maar je hebt het ervoor over. Je kunt niet zonder vrouw en haar inruilen lijkt zinloos. Een volgende vrouw zal niet beter zijn, vorige waren dat ook niet.

En dus de ene nacht: ‘Ik wil dood. Je moet me troosten.’ De andere: ‘Maak me een kind.’ Verhalen over vroeger, over haar vader met losse handjes. ‘Iedereen met zo’n vader wil zich verhangen.’ De volgende keer: ‘Iedereen met zo’n vader wil een kind om een beter leven te geven.’ Soms luister je. Soms neem je haar. Omdat het je nachtrust kost zeg je dat je morgenvroeg naar je werk moet. Niet dat ze daarvoor gevoelig is: ‘We moeten allemaal morgenvroeg naar ons werk.’

Zo’n tijd samen, nog is ze niet bezwangerd. Jouw zaad te schuw? Haar lichaam te zuur? Ze wil naar een dokter, jij moet mee. De dokter knikt een paar keer, laat haar uitrazen. Als ze even stil is, heeft hij het over ontspannen, niet te veel druk op

de ketel. ‘Wonderen gebeuren pas als je er niet op rekt.’ ‘Ik wil geen wonder, ik wil een kind.’ Pas bij het weggaan – je staat suf de nota in vieren te vouwen – vraag je: ‘Misschien heeft u medicijnen voor haar om rustiger te worden?’ In de auto terug naar huis schreeuwt ze dat je er niets van begrijpt.

Oké, geen medicijnen. Maar zo kan het niet langer. Wallen onder je ogen, haaruitval, duf op je werk. Collega’s roddelen, je baas roept je bij zich. ‘Hoe gaat het met je?’ Dit heeft hij niet eerder gevraagd, je bent op je hoede. Koetjes en kalfjes, hij draait met zijn lederen stoel. Jij wacht af, vindt dat hij het onder woorden moet brengen, hij wordt ervoor betaald. Dan, uiteindelijk: of je je werk nog wel aankunt, of je het naar je zin hebt, je weet wel, de resultaten en zo, ze blijven achter, kijk, dit is je omzet vorig jaar, en dit is die van dit jaar, een kind kan zien, afijn... Maar als je háár aankunt lukt het met je werk ook wel, en de sfeer is hier beter dan thuis. Afspraken worden gemaakt, handen geschud.

’s Avonds vertel je haar erover. ‘Als ik ontslagen word, hoe moet dat dan financieel? Hoe moet dat met een kind?’ ‘Zie jij hier dan een kind?’ Je sluit ramen en deuren en vraagt haar om het tot haar door te laten dringen: ‘Een kind kost geld, daar

vertel ik niets nieuws mee.’ Zij gooit zich op de grond, rolt met haar ogen, schuim op haar lippen. Het zal een keer ophouden, denk je, maar dat heb je mooi mis. Na een paar uur wil je naar bed, rust, slapen, maar dan moet je eerst je excuses aanbieden. Als je dat doet: ‘Wat moet ik met jouw excuses? Was ik maar dood.’ Ze laat zich vallen, opnieuw een aanval.

Dan pak je je spullen, je zoekt een hotel. Ze weet je te vinden, lokt je terug, goedschiks, kwaadschiks, ze belooft je haar goddelijke lichaam, ze dreigt je stuk te procederen. Je herinnert je het gedoe van zo-even, haar rollende ogen, het schuim op haar lippen. Daarnaar terug? Nooit! Maar op de gang gaan kamerdeuren open, hoofden verschijnen om de hoek, of het niet wat stiller kan. Dan: de manager van het hotel die poolshoogte neemt. Slechts één uitweg uit deze schande: je gaat met haar naar huis, en voor even zal ze je meisje zijn, zich tegen je aan vlijen, haar armen en benen om je heen slaan. Maar nachtrust ho maar, er moet een kind gemaakt.

Opnieuw naar de dokter. ‘Waar blijft het wonder?’ Hij begint over statistieken, thermometers, eisprong. Het zal allemaal wel. Bij het weggaan vraag je medicijnen om rustig te worden, niet voor

haar maar voor jezelf. Op de terugweg in de auto verbiedt ze je het recept te gebruiken. ‘Niet goed voor het ongeboren kind.’ Toch haal je ze de volgende dag in je pauze, je zal ze voor haar verborgen houden, bewaart ze in je jaszak. Als ze ’s avonds een aanval heeft, stel je je voor hoe rustig het zal zijn als je ze allemaal inneemt, al die pillen, in één keer naar binnen, hups, het hele zootje tegelijk. Je ziet de hemel, kabbelende golven, zonsondergang aan een palmstrand. Maar dan de volgende gedachte: ze zal het er niet bij laten zitten, zich van kant maken, je achtervolgen nog voor je koud onder de grond ligt, je het gindse leven zuur maken. En dan, waar moet je dan naartoe?

Vlieg

De relatie van Tim liep tegen het einde, en Vlieg zat al een tijdje zonder relatie. Ze ontving mannen bij haar thuis, honderd euro voor een uur. Zo leerde hij haar kennen. Ze was zijn type: begin twintig en tamelijk gezet, een vleugje buitenlands bloed. Ze was kieskeurig en zei dat ze niet vaak mannen ontving, het moest leuk voor haar blijven. Vanaf de derde keer nam hij bloemen mee.

Hun spel begon vaak onder de douche. Dan stond hij onder de straal en zakte zij op haar knieën – Frans tot het einde. Uit haar verhalen maakte hij op dat ze ook met andere mannen onder de

douche ging, ze was gesteld op hygiëne. Maar hij was de enige met wie ze op een middag naar de havens ging voor een wandeling. Ze liepen langs de schepen, een tijdje hand in hand. Ook trokken ze er een keer met zijn auto op uit, zomaar, op weg naar nergens, pratend over van alles en nog wat. Er was veel waar ze hetzelfde over dachten: de verregende rotzomer, werkloze allochtonen, huwelijkse trouw. Ze zei dat ze zou stoppen met dit werk als ze een relatie had. Hij zag het als een hint, het was goed voor te stellen dat ze samen iets kregen.

Dingen veranderden toen ze elkaar tegenkwamen in een bioscoop – een vrijdagavond, het was er druk. Tim was met zijn vriendin, Vlieg met een man met een buitenlands uiterlijk. Toen Tim haar in de foyer opmerkte, negeerde hij haar.

De keer daarna begon ze daarover. Ze wilde weten waarom hij had gedaan alsof ze lucht voor hem was.

‘Gewoon,’ zei hij. ‘Zoiets is toch een ongeschreven regel, een code, zeg maar?’

‘Een code?’ vroeg ze. ‘Heeft wat wij hebben iets te maken met een code?’

Hij wilde het onderwerp laten rusten, kwam er later toch op terug. Zij zei dat het haar neef was en

dat die neef een paar weken over was uit het buitenland.

Daarna liet Tim drie weken niets van zich horen. Toen hij weer naar haar toe ging, vergat hij bloemen mee te nemen. Vlieg vertelde dat ze het de laatste tijd moeilijk had, ze dacht erover om te stoppen. Hij liet haar praten, ging er niet op in. Toen hij een paar dagen later weer bij haar was, zei ze: 'Ik heb knopen doorgehakt.' Ze had haar werkappartement opgezegd, over anderhalve week moest ze eruit. Ze spraken af dat Tim haar op haar laatste werkdag zou bezoeken. Hij zou haar laatste klant zijn.

Toen hij die keer voor de deur stond en aanbelde, had hij het idee dat het niet zo had hoeven lopen. Dat er ondanks alles een toekomst was voor wat zij hadden. Er lagen kansen. Misschien kleine kansen, maar toch.

Het eerste wat Vlieg zei toen ze opendeed, was dat ze het water al hadden afgesloten. Toen liet ze een stilte vallen, alsof ze niet goed wist wat ze verder moest zeggen.

'Vervelend,' zei hij, maar zijn gedachten waren niet bij het water, ze waren bij háár, bij het jonge volle lichaam in de rode peignoir. Hij stapte het

nauwe halletje binnen en legde zijn rozen op een fiets die tegen de muur stond. Ze sloot de deur achter hem – de doorgang was nauw, ze kon Tim alleen passeren door haar lichaam langs het zijne te schuiven.

‘Kom eens hier,’ zei hij. ‘Laat je niet gek maken door een afgesloten waterleiding.’ Hij drukte haar tegen zich aan. Hij hield zijn ogen dicht en voelde haar lijf, de stugge stof van haar peignoir. Hij snoof haar geur op en probeerde zich die in te prenten – zo stonden ze een tijdje. Toen liep ze de smalle houten trap op, haar volle achterwerk wiegde een paar treden voor hem uit. Dat lekkers mocht hij aanraken, maar het leek hem gepast het nog even uit te stellen.

Eenmaal boven in haar appartement keek ze hem aan alsof ze hem wilde peilen. Er zat een vleugje bruin in haar ogen, ze waren niet zomaar groen, zoals hij zich meende te herinneren. En ook dit wilde hij niet vergeten: de exacte kleur, de mascara, de eyeliner die ze op haar bovenste oogleden dikker had aangebracht dan op de onderste.

Ze begon opnieuw over het water, ze excuseerde zich dat de situatie was zoals die was. ‘Het is toch geen stijl,’ zei ze. ‘Ik ga hier morgen pas weg. Hoe halen ze het in hun hoofd om vandaag de boel al af te sluiten? Ik kan je nu ook geen koffie aanbie-

den, ik heb alleen cola waar de prik vanaf is.’ Ze frunnikte aan haar lange zwarte krullen, ze leek er serieus mee te zitten.

‘Doe dan maar cola,’ zei hij.

Ze bleef daar maar staan met een krul om haar vingers gewonden.

‘Cola is goed hoor,’ zei hij nogmaals.

Terwijl ze in de keuken bezig was, trok hij zijn jas uit en ging zitten op haar bank. In een hoek van de kamer lagen verhuisdozen die nog niet waren uitgevouwen, verder leek hier alles hetzelfde als altijd: de tv die aanstond op Discovery Channel, de lage salontafel volgestapeld met damesbladen en opengescheurde pakken koek. En overal brandende waxinelichtjes – meer dan vijftig, hij had ze ooit geteld en voor haar uitgeblazen toen ze samen het appartement verlieten.

Hij trok zijn schoenen en zijn broek uit en ging verder tot hij alleen nog een boxershort aanhad. Toen Vlieg met twee cola en twee donuts de kamer binnenliep, zei ze: ‘Ik heb nog niets ingepakt, ik wilde het niet ongezellig maken. Maar die dozen kon ik nergens anders kwijt.’ Ze kwam naast hem zitten, haar peignoir viel open, haar been drukte warm tegen het zijne. ‘Proost,’ zei ze, en ze klonken hun glazen tegen elkaar.

Toen ze een paar slokken hadden genomen, zei ze: 'Je begrijpt dat we niet kunnen douchen.'

'Dan gaan we toch gewoon meteen door naar je slaapkamer,' zei hij.

'Dat kan weleens tegenvallen,' zei ze. 'Ik heb me niet eens kunnen opfrissen aan het aanrecht. Zelfs mijn tanden heb ik niet kunnen poetsen.'

'Jij bent fris van jezelf,' zei hij, en om aan te tonen dat hij niet zomaar wat zei, drukte hij zijn neus in haar oksel. Hij ademde een paar keer diep in en uit, schoof haar peignoir opzij en likte de tot stoppels geschoren haartjes. Alsof ze hem ter wille wilde zijn, tilde ze haar arm op zodat hij er beter bij kon. 'Zie je wel,' zei hij toen hij weer overeind kwam. 'Niets aan de hand.'

'Het spijt me,' zei ze. 'Het spijt me echt heel erg, maar zo kunnen we niets beginnen. Ik had je willen afbellen, maar ik kon je nummer niet vinden. Je hoeft ook niets te betalen vandaag, dat begrijp je.'

'Je bedoelt...?' zei hij. Toen herstelde hij zich. 'Er zijn genoeg andere dingen die we kunnen doen,' zei hij. 'Pijpen. Je kunt me pijpen.'

Ze nam een slok van de cola en schudde haar hoofd. 'En als ik daarmee klaar ben? Ik kan niet eens mijn mond spoelen. Jij kunt je niet wassen voor je terug naar je vriendin gaat.'